

Kubinszky Mihályt már jóval azelőtt ismertem, hogy közös életünket megkezdtük volna a Magyar Tudományos Akadémián. A Magyar Építőművész Szövetség különféle programjain, fórumain sokszor találkoztunk, ismertem különös vonzódását a vasúttörténethez, a vasutak korai technikáihoz, az állomásokhoz, s persze szerelmes városa, Sopron iránt. És igen sokszor vettem kezembe az általa 1977-ben szerkesztett *Modern építészeti lexikont*, ezt a kitűnő könyvet, amely közelebb hozta számunkra az európai modern történetét, s amely rendhagyó módon egyazon alaposággal tárgyalta, ismertette az európai és a hazai építészet legfontosabb alkotásait. Ezt a társítást, ezt az összehasonlítást azóta sem merik igazán vállalni az építésztörténet mai szakértői, publicistái.

A műszaki tudományok doktoraként 1982-ben bekerültem az MTA Építésztörténeti és Elméleti Bizottságába, amelynek akkor még Major Máté volt az elnöke, s Kubinszky Mihály a titkára. Major halála után, már mint az Akadémia levelező tagja, én lettem az elnök, s nagy szerencsémre Kubinszky maradt a titkár. Az időben ez a bizottság meglehetősen befolyással rendelkezett a magyar műemlékvédelemre, amelynek vezetése, ügyintézése amúgy is jóval egzaktabb, szervezettebb, koncentráltabb volt – az Országos Műemléki Felügyelőség (OMF) által –, mint amilyen nehezen értelmezhető vezetési struktúrával és felhatalmazással ma kénytelen működni. A bizottság azidei összetételében jelentős számban vettek részt az OMF vezető munkatársai (és persze az egyetemek professzorai, oktatói is) – így az MTA Bizottságának nagy hatása lehetett a műemlékvédelem elméleti irányítására, gyakorlatára egyaránt. Csak néhány nevet kiragadva a tagok közül érthetővé válik az a súly, amelyet ez a grémium akkoron képviselhetett. Így, 1985-ből – nagyon ötletszerűen emelném ki – többek között Gerő László, Zádor Anna, Dercsényi Dezső, Rados Jenő, Mendele Ferenc, Hajnóczy Gyula nevét, és az 1991-es bizottságban is (tisztelési tagként) szerepelhetett még Gerő László, Zádor Anna, Rados Jenő – de köztünk volt például Horler Miklós, Szentkirályi Zoltán, Entz Géza, Vámosy Ferenc, és Román András is. Számomra nagyon megtisztelő volt akkor, hogy – mint elsősorban gyakorló építész, s mint igencsak fiatal akadémikus –, én vezethettem ezt a bizottságot, s hogy annak tagjai majdnem mindig teljes létszámban vettek részt a bizottsági üléseken. Kubinszky Mihály hatalmas segítségemre volt abban, hogy munkánk szervezése gördülékeny, hatékony legyen. Az Ő szakmai felkészültsége, szervezési gyakorlata, de tekintélye, emberi habitusa, úgyszólván mindenkit kitüntető barátsága, s a vezetésben-szervezésben kiválóan működő taktikai érzéke, amellyel a felmerülő viták feszültségeit levezette, tette lehetővé, hogy a bizottság valóban jól működjön, hogy összejövetelünk a tagok számára élvezetesebb, vonzóbb legyenek, s hogy működésünk az akkori hazai műemlékvédelemre érzékelhető hatást gyakoroljon.

Több izgalmas vidéki „kiszállással” tettük színesebbé életünket – s ezeket is Kubinszky Mihály szervezte – kitűnően. Máig emlékszem például zsámbéki látogatásunkra, ahol

a templom tervezett rekonstrukcióját tekintettük meg, s állást is kellett foglaljunk e rekonstrukció néhány igencsak vitatott kérdésében, többek között a tervezett lépcsőtorony témájában. Máig felejthetetlen élmény visszaemlékezni a néha egymásnak is feszülő hozzászólásokra, Gerő László „ügydöntő” súlyú szellemességére, s ahogyan az elvek, elméletek szinte összecsaptak az említett torony-terv szerintem is hibás „képlete” felett.

Kubinszky Mihály az európai és magyar építészet kiváló ismerője és ismertetője volt; Adolf Loosról, Otto Wagnerről, Györgyi Dénesről írott könyvei máig frissek, tanulmányozhatók, „alapl munkáknak” számítanak. De ilyenén megnyilatkozásai (és előadásai is) akkor izzottak fel igazán, amikor a vasutak építészetéről beszélhetett, akár európai kitekintésben, akár a hazai vasúttörténet témáiban. Itt, ezen a téren már nem csak a perrelhetetlen tudásról, a lenyűgöző ismeretanyagról, de igazi szenvedélyről volt szó, valami tudás-fölötti tárgyszeretetről, szinte gyermeki, a legjobb értelemben gyermeki megszállottságról. És persze ezzel a gyönyörű megszállottsággal írt-szólt mindig Sopronról, a Lőverről, szűkebb hazájáról is.

A Magyar Építőművészetben, s más folyóiratokban megjelent kritikai, elméleti írásai, mindig tárgyilagosak, megértésre hajlók voltak, annak ellenére, hogy az 1960-as, 1970-es és 1980-as évek európai (és magyar) építésze egyre több ellentmondással, stíláris egymásnak feszüléssel élte életét, s az „igaz út” máig is nehezen értelmezhető maradt. Az ilyen témájú írások olvasása során is szívesen emlékszem vissza Kubinszky szaktudására, korrektségére...

Nézem a fényképét – már az utolsó évekből származik, örök fiatalságát megette rajta az idő. Barátsága nagyon hiányzik....

Kubinszky Mihály: Schaffer-Willering-lőver, Fenyves sor, tusrajz, 1976. (A Kubinszky család tulajdonában)